

Waanbeelden

Erik Rozing bij Meulenhoff:

De psychiater en het meisje
Het beste voor iedereen
Staat van ontkenning
Waanbeelden

meulenhoff.nl

Erik Rozing

WAANBEELDEN

VERHALEN

MEULENHOF

ISBN 978-90-290-9945-5

ISBN 978-94-023-2269-9 (e-book)

NUR 303

Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties

Omslagbeeld: © Stanley Donwood

Auteursfoto: © Frank Ruiter

Vormgeving binnenwerk: Steven Boland

© 2024 Erik Rozing en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

De verhalen 'Alles & Iedereen', 'Memory Implant*' en 'De laatste klant' zijn eerder gepubliceerd in respectievelijk *De Gids*, *Tirade* en *De Revisor*.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Jamie
onze lieve dochter die nog niet kan lezen
maar het schrijven wel beheerst

‘A sane person to an insane society must appear insane.’

– Kurt Vonnegut, *If This Isn't Nice, What Is?*

‘Art is distortion but a form of distortion that has the possibility of offering clarification, like a corrective lens.’

– Maggie Shipstead, *Great Circle*

Psychiater aan zee	11
Karma queen	21
Blind vertrouwen	39
Waanbeelden	53
Alles & Iedereen	79
Een slechte vader	93
De sprong	123
Goedmaker	145
De gelukswetenschapper	165
De koninklijke weg	195
Memory Implant [®]	223
De laatste klant	233

Psychiater aan zee

Mijn verwachting was dat ik hier met Zoë op het terras van het strandpaviljoen zou zitten, dat we aan een van die tafeltjes koffie zouden drinken en het over haar leven zouden hebben, maar nu liggen we in het zand met een fles rosé en hebben het over mijn werk.

‘En ben jij een psychiater die alleen maar pillen voorschrijft?’

Zoë sluit haar ogen en draait haar gezicht naar de laagstaande zon, die de warmte mist om van oktober een nazomer te maken. De zee is kalm, de golven vallen loom op het strand. Tijdens de eerste fles rosé vertelde Zoë dat ze antropologie had gestudeerd, ongeveer een jaar, en in een bibliotheek had gewerkt, best een tijd, waarna ze filosofie was gaan studeren, dat had iets minder lang geduurd, en nu zat ze op de Rietveld Academie. Toen we aan de tweede fles begonnen, vroeg ik haar naar haar werk. Het is plastisch, beeldend en het is experimenteel, het is zelfgebreide kledingstukken tegen stukken hout spijkeren, deels met klei bedekken, met verf bespuiten en fotograferen. Soms filmt ze ook, maar dat zijn projecten die

voor zichzelf spreken en daar zal ze me straks nog wel iets van laten zien.

‘Pillen zijn mijn specialiteit,’ zeg ik. ‘Maar waar nodig deins ik niet terug voor het gebruik van gesprekstechnieken.’

‘Mijn psychiater praat juist heel veel met me,’ zegt Zoë.

‘Hè? Jouw psychiater?’

‘Het is echt een lieverd.’

‘Je bent in behandeling voor een fobie? Een aanpassingsstoornis?’

Ik weersta de neiging om iets naar achteren te bewegen en in haar ogen te kijken, bang dat ik daar de waanzin zie die ik probeer te ontvluchten. Ooit is het me overkomen dat ik gevoelens ontwikkelde voor een patiënte, mijn patiënte, met alle rampzalige gevolgen van dien. Ik nam me voor zoiets nooit meer te laten gebeuren. Dat ik bij deze date een meisje tref dat ook een psychiatrische patiënt is, voelt oneerlijk. Hoe had ik dit kunnen voorkomen? Een doffe gelatenheid overvalt me, een gevoel dat ik herken van momenten waarbij ik achteraf pas besef dat ik eigenlijk verdrietig ben of boos. Ik zucht een paar keer, maar het doffe gevoel blijft.

Dit zou een date zijn met een meisje dat niets van doen heeft met de geestelijke gezondheidszorg, met ziekenhuizen, met psychiatrische stoornissen; een date met een kunstenaar, zoals ze zich op haar profiel noemt, een creatieve geest, wat mij de overtreffende trap leek van een gezonde geest. Maar goed, als je erover nadenkt zijn kunstenaars natuurlijk bepaald niet immuun voor een psychiatrische stoornis. Zoals Van Gogh. Ik probeer niet naar haar oren te kijken, of in ieder geval niet al te opzichtig.

Ik wil ervandoor en alsof ze dat aanvoelt, slaat Zoë een arm

om mij heen. Ze zegt dat ze in deeltijdbehandeling zit. Groeps-therapie op dinsdag, woensdag en vrijdag. Ze heeft ook psychomotorische therapie, dat is volleyballen of badmintonnen, en ze heeft creatieve therapie; tekenen, schilderen en knutselen.

‘Ik zit op de kunstacademie en dan willen ze mij genezen door me te laten knutselen?’

Het is alsof ik getuige ben van een gesprek tussen haar handen en de zee. Ze spreidt haar vingers met blauwgroen gelakte nagels en beweegt die op het ritme van de golven richting het water en terug naar haar gezicht, naar het water en weer terug naar haar gezicht. Ik probeer te volgen wat ze zegt, maar begrijp niet wat ze bedoelt met ‘de zee in de toppen van mijn vingers’. Van haar handen kijk ik naar de zee die er nogal onverschillig bij ligt. Ik moet hier weg. Na nog snel een slok rosé zoek ik naar woorden die niet kwetsen en probeer ik in mijn hoofd verschillende afscheidszinnen. Mijn lichaam beeft. Waarom ben ik hier en niet ergens waar het warm is? Ik heb genoeg vrije dagen en er is niets mis met alleen op vakantie gaan, naar Spanje of Italië, waar dan ook, om maar even weg te zijn van de veel te drukke kliniek, waar ik zelf langzaam gek word, maar in plaats daarvan moest ik mij inschrijven bij een datingsite. En hoe kwam ik er in hemelsnaam toe om op mijn profiel te vermelden dat ik psychiater ben?

‘Met therapie ontdek je wie je werkelijk bent,’ zegt Zoë. ‘Elke ontdekking is een kunstwerk.’

Ze wijst naar twee jongens die met metaaldetectors over het verlaten strand langs de vloedlijn lopen. Ze dragen allebei een rugzak en een koptelefoon en de metaaldetectors zwaaien synchroon van links naar rechts. Ze pakt haar camera en filmt de jongens.

‘Op het strand,’ zegt ze met een rustige, zwoele voice-over tegen de camera. ‘De ontdekkers.’

Tegen mijn zin voel ik me opgewonden worden door haar stem. Ik weersta de neiging om haar te vragen nog iets in te spreken, en zoek naar die doffe gelatenheid, waarvan er net nog zo veel voorhanden was. Ik neem een laatste slok en bestuurde de ontdekkers, ik weet niet waarom ik ze ook zo noem, die voorovergebogen verder schuifelen zonder dat ze iets vinden. Na een tijdje keren ze vrijwel tegelijk om en lopen de andere kant op, nog steeds evenwijdig aan de vloedlijn maar nu iets dichterbij ons toe. Met een toegeefflijk schouderophalen zegt Zoë dat we het geluk soms een handje moeten helpen. Ze vist twee muntstukken uit haar portemonnee en gooit die in de richting van de ontdekkers, zonder dat die hier iets van merken. Ze zoomt uit en legt de camera op haar tas zodat die het stel blijft filmen.

Elke arts weet dat hij geen relatie aan mag gaan met zijn patiënt. Zoë is *een* patiënt, niet *mijn* patiënt, maar ik neem het zekere voor het onzekere en begin geen relatie met wie z’n patiënt dan ook. Het beste is dat ik er snel vandoor ga. Ervandoor gaan brengt je niet voor de tuchtraad, tenzij je wegloopt bij een hartstilstand of een slagaderlijke bloeding, bij iemand die langs het spoor staat of op het dak, of net een overdosis heeft ingenomen. Maar er is niets strafbaars aan weglopen van iemand die op het strand ligt, die naar haar nagels kijkt en naar de zee, naar haar nagels en naar de zee, naar haar nagels –

‘Mijn psychiater geeft alleen maar therapie. Volgens hem kunnen pillen het praten nooit vervangen. Pillen maken van iemand een patiënt, terwijl therapie juist het contact herstelt

met de maatschappij. Een psychische stoornis is eigenlijk niets anders dan een verstoorde relatie tussen het individu en het geheel en als je –'

'Over verstoorde relaties gesproken,' zeg ik. 'Eigenlijk denk ik dat ik nog niet over mijn ex heen ben. En zij waarschijnlijk ook niet over mij. Het wordt trouwens best koud. Ik denk dat ik zo maar eens op huis aan ga.'

Ze laat niet merken of ze mij heeft gehoord. Ze kijkt wat terneergeslagen voor zich uit en ik ben bang dat ze zich toch afgewezen voelt. Een van de ontdekkers stopt een meter of tien bij ons vandaan. Hij zit op zijn knieën en haalt zijn hand door het zand. Als ik nu wegga, zal ze denken dat ik niets met haar wil omdat ze een patiënt is, dat ik te oppervlakkig ben om verder te kijken dan een diagnose. En toch zie ik wel degelijk dat ze veel méér is dan alleen een patiënt. Ze is een kunstenaar, een mooie, originele vrouw, ze is grappig, spontaan, sprankelend, vol ideeën en heeft alleen al in haar vingers meer diepgang dan ik in mijn hele wezen.

'Ik kan niet naar huis,' zegt ze. 'Mijn ouders hebben me een time-out gegeven.'

Ze pakt haar telefoon en selecteert een YouTube-filmpje dat 'Afscheidsbrief voorgelezen door mijn vader' heet. Het filmpje is opgenomen met een groothoeklens en toont van bovenaf een tafelblad waarop een stuk papier lijkt te zijn vastgelijmd, in de hoek twee benen languit op de vloer, en op de achtergrond een muur met een deur. De deur gaat open en een man en een vrouw lopen de kamer binnen. De vrouw kijkt om zich heen, snikt en loopt naar de benen. De man loopt direct naar de tafel. Hij draagt een pak en stropdas en als hij de tekst van het papier opleest, heeft zijn stem iets zakelijks, wat een

onbeholpen contrast vormt met de dramatische woorden van tekort, van geen verwijten en toch verwijten, van liefde en te weinig liefde, van willen blijven en toch gaan, en van een hoe-moeilijk-het-ook-is-afscheid. Als hij klaar is kijkt hij met een verbaasde blik in de camera. Hij vloekt. *Ziek*, zegt hij, *wat jij ons aandoet is héél, héél ziek*. Dan loopt hij weg, slaat de deur achter zich dicht. De vrouw blijft zitten en zegt steeds weer *Maar lieverd toch, maar lieverd toch*.

‘Elke twee weken spreek ik mijn psychiater,’ zegt Zoë. Voor het eerst kijkt ze me aan, haar blik fladdert over mijn gezicht, landt even op mijn mond en zoekt daarna mijn ogen. ‘Tijdens de therapie drinken we koffie en soms heeft hij stroopwafels of een bonbon. Mijn psychiater houdt van gezelligheid, maar de laatste keer was hij een beetje boos.’

‘Misschien is hij overwerkt,’ zeg ik. ‘Wanneer is hij voor het laatst op vakantie geweest?’

Zoë selecteert een ander YouTube-filmpje. ‘Bekentenis aan mijn therapeut’. De video is vijf dagen geleden geplaatst. De camera lijkt te filmen vanuit een half opengeritste tas die op de bank staat. Aan het woord is een jonge man met een langwerpige gezicht. Zijn kaalheid en het brilletje met kleine ronde glazen in het fragiele, goudkleurige montuur verlenen hem een verstandig voorkomen, zeker in combinatie met een crèmekleurig zijden colbertje. Hij praat snel en hard en het valt niet mee om hem te verstaan. Soms breekt haar ijle stem erdoorheen, als een vis die in een bergbeekje tegen een neerklaterende stroom uit het water springt; *Voel jij je afgewezen? Hou je niet meer van me?* Hij roept iets over geschonden vertrouwen, over onvolwassen gedrag, over onverantwoordelijk, heel onverantwoordelijk, intoxicatie, gevaarlijk, suïcide, dode-

lijk en over het einde van de behandeling. Het filmpje is ruim dertigduizend keer bekeken.

Loom als een kat rekt Zoë zich uit. Ze ligt er heel behaaglijk bij, zeker voor iemand die deze week nog geprobeerd heeft om zich van het leven te beroven.

‘Ik denk dat ik het er een beetje naar heb gemaakt,’ zegt ze op een gewetensvolle toon. ‘Die week ervoor ging het gewoon niet zo lekker en toen heb ik een ietsepietsie doorgedramd. Het was heel lief dat hij tegen zijn principes in die pillen had voorgeschreven. Sertraline, ken je dat? Meteen dertig stuks. Over onverantwoordelijk gesproken. Ik bedoel, als je mij een beetje kent... Dat neem ik hem niet kwalijk hoor, maar dat hij dan zo verbaasd en zo gekwetst moet gaan doen als ik ze in één keer inneem, dat is wel een beetje gek.’

De ontdekkers komen dichterbij. De zon zweeft een klein stukje boven de horizon als een gouden ballon omgeven door oranje slingers. Een zonsondergang is een natuurlijk moment om afscheid te nemen.

‘Waar heb je last van?’ vraag ik. ‘Wat voor stoornis?’

‘Ach.’ Ze neemt een slok. ‘Af en toe zit ik gewoon niet zo lekker in m’n vel.’

Patiënten die liever niet vertellen wat voor diagnose ze hebben, lijden meestal aan een borderline persoonlijkheidsstoornis. Ik zeg dat er niets mis is met therapie. Dat wil zeggen, het kan meestal geen kwaad, maar het is wel behoorlijk overgewaardeerd. In de praktijk komen er natuurlijk echt niet de hele tijd allerlei bijzondere inzichten aan het licht. Door de dingen die mensen in series en films zien, denken ze dat therapie heel anders is dan hoe het er in werkelijkheid aan toegaat.

‘Soms denk ik dat mijn leven een serie van filmpjes is.’

‘Bijvoorbeeld in *The Sopranos*,’ zeg ik. ‘Die maffiabaas, Tony, gaat vanwege zijn paniekaanvallen in therapie bij een psychiater, dr. Melfi. Tony vertelt haar dat hij in zijn zwembad een eend heeft met jongen. Elke dag voert hij die eenden brood. Na een paar weken zijn de jonge eenden wat groter en vliegen ze uit. Tony krijgt een paniekaanval. Dr. Melfi legt de link naar zijn familie en Tony komt tot de conclusie dat hij inderdaad bang is dat hij zijn familie kwijtraakt, dat zijn kinderen groot worden en uitvliegen. Later vertelt hij over een droom waarin zijn penis eraf valt en door een vogel wordt meegenomen. Dan twijfel je er geen moment aan dat dr. Melfi al weet wat voor vogel het was en wat het allemaal betekent... Maar dat is een serie. Hoe vaak heb ik een patiënt die droomt dat zijn penis eraf valt?’

‘Je hebt een fijne stem. Jij mag mijn nieuwe psychiater zijn.’

Een meter of vijf van ons vandaan zet de ene ontdekker zijn koptelefoon af en schreeuwt wat naar de andere. Zijn metaaldetector ligt op het strand en hij steekt zijn hand omhoog met iets daarin. De ander zet ook zijn koptelefoon af en nu staan beiden rechtop. Zoë pakt haar camera en zoomt in.

‘Wat is het?’ roept ze.

‘Een euro,’ zegt de jongen, die eigenlijk geen jongen is maar een bijzonder kleine man.

‘Wat goed!’ roept Zoë. Ze richt de camera op zijn gezicht en zoomt nog verder in. ‘Alle twee?’

‘Twee?’

‘Heb je ze alle twee gevonden?’

De tweede ontdekker, die wel een jongen is, bukt nu om de andere euro op te rapen en steekt zijn duim op. De bijzonder kleine man vloekt. Ze draaien zich om en Zoë filmt nog even

door terwijl ze weglopen. Daarna richt ze de camera op ons en komt ze tegen mij aan liggen.

‘Ik ben een psychiater. Geen kunstwerk.’

‘Met genoeg liefde en geduld kun je van iedereen een kunstwerk maken.’

Ik protesteer en houd mijn hand voor de lens. Ze plaatst haar camera op haar tas en als ze een nieuwe fles rosé pakt zet ik hem snel uit. Het strand is leeg. De golven breken met tevreden zuchtjes op het strand. Ik maak de fles open. De laatste. Daarna kan ik ervandoor.

Met haar warme voice-over blaast ze zachtjes de woorden in mijn oor: ‘Een ontmoeting is een dubbele ontdekking.’ Weer voel ik me opgewonden worden. Ik concentreer me op het koude zand, in gedachten loop ik de zee in, het water komt tot mijn middel en het begint te sneeuwen.

Zoë rilt en schurkt tegen mij aan. Mijn mond is droog. Snel neem ik twee slokken rosé en zet de fles in het zand. Nu kan ik vertrekken. Ik moet alleen nog iets zeggen. Iets kort. Als je iemand niet echt kent, hoef je ook niet echt afscheid te nemen.

‘Je kunt het merken als ik me bij iemand op m’n gemak voel,’ zegt ze. ‘Dan hoor je me spinnen. Prrr-prrr-prrrrrrrrrrrrrrrrr.’

Ze klinkt precies als een spinnende poes. Boven de zee kleurt de hemel oranje en roze. Ze komt dicht tegen me aan liggen, slaat haar arm om me heen en even is het alsof we al jaren samen zijn. Mijn ex heeft nooit zo tegen me aan gelegen, ook niet toen we al jaren samen waren. Ik vraag of ze het koud heeft.

‘Prrrrrrrrrrrr-prrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrrr.’

Het moet de alcohol zijn waardoor ik tussen het rillen door even kan ontspannen. Het voelt als vakantie en omdat ik al zo lang niet met vakantie ben geweest, geef ik mezelf nog een paar minuten extra.

‘Maar serieus, ik ben een echte pillen-psiater.’

‘Ik vind je lief.’

Door onze kleren heen voel ik de warmte van haar benen tegen mijn benen, haar buik tegen de mijne, haar hoofd tegen mijn borst. Het is echt tijd om te gaan. Ik probeer me los te maken en wijs haar erop dat we de zonsondergang gaan missen. Ze trekt me nog dichter tegen zich aan. Ik voel de warmte van haar gezicht tegen het mijne en dan fluistert ze dat we niets zullen missen, dat alles altijd kan blijven bestaan.

De volgende dag loopt een collega tussen twee afspraken door mijn kamer binnen. Een bijzonder verfrissend idee noemt hij het, om een eigen praktijk te starten op het strand. Ik duw hem de deur uit. Op YouTube zoek ik naar iets wat ik niet wil vinden. Het filmpje is al bijna negentienduizend keer bekeken. De titel is ‘Ontmoeting met mijn nieuwe psiater’. In een rode wolkengloed verdwijnt een goudroze zon in de zee. In het zand liggen twee mensen tussen lege wijnflessen, ze rillen van de kou in een verkleumde omhelzing, en dan kussen ze elkaar.

Karma queen

De witte vlokken plakten aan de ramen van de trein. Een deken van sneeuw maakt het landschap stil en leeg. De bevroren slootjes, de bomen, de huizen en de weilanden waren allemaal maagdelijk wit.

‘Is het oordeel van die goeroe ook afhankelijk van de seksuele diensten die wij hem verlenen?’

‘Eva! Lama Karta is een Tibetaanse monnik die in contact staat met de dalai lama. Niet bepaald iemand die zich bezighoudt met dat soort grofstoffelijke behoeften.’

‘Werkelijk? Dat is alleen omdat hij ons nog niet is tegengekomen.’

Even was daar de vertrouwde grijns van Leia, mijn beste vriendin en mijn slechtste, maar niet van harte, en haar lippen persten zich samen als een verschrompeld roosje. De zoektocht naar het ware zelf bracht haar blijkbaar tot een nieuwe preutsheid. Gewoonlijk als we ons in de kroeg verveelden, was Leia de eerste die een man scoorde, zeker als ze een *Star Wars*-fan vond die bij het horen van haar naam meteen begreep dat hij te maken had met een prinses. Nu het thema er eenmaal

lag, drong de vraag zich aan mij op of het bij Leia's ware zelf hoorde dat ze graag de aandacht trok van de andere treinreizigers met haar oranje broek en bloes, oranje houtje-touwtjejas, en zelfs oranje sokken en schoenen, alsof het Koningsdag was in plaats van onze vakantie, of, zoals zij het noemde, onze retraite; een woord dat zij associeerde met rust en innerlijke groei en ik met onvoldoendes voor Frans.

'Lachen!' zei ik, met mijn camera in de aanslag, die haar stemming gewoonlijk op wonderbaarlijke wijze kon laten verspringen. Ditmaal versprong enkel haar aandacht en draaide ze haar hoofd naar een reclamebord op het perron – we waren net Hilversum binnengereden –, alsof ze eindelijk had gevonden wat er werkelijk aan haar leven ontbrak: een Ford Focus met twintig procent korting op alle accessoires. De trein kwam weer op gang en reed het station uit.

'Spelletje doen?'

Ik hield een pak kaarten omhoog, waar ze altijd enthousiast van werd. Leia zweeg en schudde haar hoofd alsof ze diep in gedachten was verzonken.

'Waarom niet?' vroeg ik.

'Jij moet altijd winnen.'

'Is dat niet het doel van elk spel?'

'Het probleem is dat jij niet tegen je verlies kunt.'

Ik hield er niet van als mijn karaktereigenschappen werden beschreven als natuurwetten. Ik gooide de kaarten terug in mijn tas en met het openslaan van de krant liet ik Leia verdwijnen. Er stond niets interessants in de krant, maar zo voorkwam ik wel dat ik ten onder ging aan een overdosis van iemands ware zelf.

'Wie weet,' zei ik uiteindelijk. 'Maar als je bijna nooit ver-

liest, hoef je daar ook niet heel goed tegen te kunnen. Denk je dat we vandaag al gaan mediteren?’

Leia's hoofd bewoog minimaal. Ze leek niet alleen haar stem te sparen, maar het gebruik van al haar spieren.

‘Wat?’ zei ik.

‘Eva, probeer je geest tot rust te laten komen.’

‘Nu al?’

Leia gunde me nog een gedecideerd knikje, sloot haar ogen en fluisterde: ‘Ter voorbereiding.’

Bij het snorkelen, twee jaar eerder tijdens onze vakantie in Egypte, haalde ik snel achter elkaar diep adem, steeds sneller en dieper, tot mijn bloed vol zuurstof als roze champagne door mijn hersenen bubbelde, en dan dook ik naar het koraal op de rotsachtige bodem onder ons om extra lang, in ieder geval langer dan Leia, onder water te blijven. Volgens hetzelfde principe leek het mij logisch om nu nog zo veel mogelijk te praten, voor de lange periode van zwijgen die eraan zat te komen, maar als Leia kon zwijgen, kon ik dat ook.

We zwegen bij het overstappen in Amersfoort en we zwegen in Apeldoorn toen we op zoek waren naar de goede bus. Bij het instappen hield Leia een stuk papier voor zich uit met het adres en de routebeschrijving.

‘Naar de boeddhisten?’ vroeg de chauffeur.

Leia knikte en zweeg met haar zie-je-wel-gezicht dat praten nergens voor nodig was en ik zweeg terug dat ze mij echt niets nieuws vertelde.

Vanaf de bushalte moesten we nog een stuk lopen. Uit Leia's rugzak kwam het geluid van meerdere flessen drank. Een back-upplan, dacht ik, mochten onze ware zelve tegenvallen. Zo was onze laatste vakantie in Nepal zeker niet

meegevalen. Leia's opa, van vaderszijde, had haar een erfenis nagelaten die volgens haar beslist moest worden ingezet om de Mount Everest te beklimmen. Al net zo beslist eiste ze dat ik meeding. Waarom, had ik nog gevraagd, waarom nou gelijk de hoogste berg ter wereld? *Because it's there*, zei Leia, de woorden herhalend van George Mallory, die in 1924 de Mount Everest beklom, met noodlottige afloop. Hij was achtendertig jaar geweest en had mogelijk als eerste in de geschiedenis de top gehaald. Leia had iets met avontuurlijke mannen die jong stierven. Je hoefde geen psycholoog te zijn om een verband te leggen met het verlies van haar vader. Ze was nog maar vijftien toen hij als tamelijk bekend glacioloog voor een expeditie naar Antarctica was vertrokken om nooit meer terug te keren. Het fijne wist ik er niet van, of er medereizigers waren geweest, of er nog reddingspogingen waren gedaan, of er later nog gezocht was naar zijn stoffelijk overschot. Als ik daarnaar vroeg, bleek het nooit het goede moment om het erover te hebben en gaf Leia me het gevoel dat ik haar emotioneel mishandelde met mijn vragen, alsof ze het zieligste wezen op aarde was en ik het alleen nog maar erger maakte, terwijl ze toch vijftien jaar langer een vader had gehad dan ik, en een moeder, dat wil zeggen, een normale moeder en niet zo'n ruggengraatloze, alcoholistische slons die niet wist wie de vader van haar dochter was en steeds maar riep dat ze honderd procent gewenst alleenstaande moeder was, net zo lang tot mensen haar liever geloofden dan het nog een keer te moeten aanhoren, waardoor ze het uiteindelijk zelf ook was gaan geloven.

Mount Everest was overigens een grote mislukking. Een gebrek aan voorbereiding, Leia's kouwelijkheid en haar hoogteziekte leidden ertoe dat we na veertien dagen vanuit Kath-